

Forslaget er derved blevet insequent. Hvis man havde sagt, at disse Familiers Rettigheder ikke kunde bestaae med den nye Forfatning, saa havde det været despotisk og uretfærdigt, men saa havde man været consequent i sin Uretfærdighed; men, naar man indrømmer Familieretten, saa troer jeg sandelig, at man ikke strax efter i samme Manddrag kan give sig af med at bryde den. — Vilkaarlig i højeste Grad finder jeg, at man har handlet imod de fideicommissariske Familier; man har ikke villet ødelægge deres Ret, og det var godt, men man klipper deres Eiendomsret, deres Formue i Stykker. Man har bestemt en vis Sum; men man kunde ligesaa godt med samme Føie have bestemt en anden Sum, ^{19/123}; den ene var ligesaa god som den anden; thi Retfærdigheden kan ikke veies ud i pundveis, og, naar man først klipper Hul i Retfærdigheden, saa svinder den let bort, saaledes at man siden kan jage efter den, uden at finde den igjen. Man kunde herimod sige, at der laa ingen Magt paa, enten man berøvede disse Individuer deres Formue eller Eiendom, eller ikke, thi de ere kun saa, deres Hoveder ere let talte; men jeg er overbevist om, at ikke en Eneste her i Salen vil kunne forsvare en saadan Tanke. Der er et gammelt Ordsprog, som siger: Naar Nabovens Væg brænder, saa er Ens eget Huns i Fare, og naar man først klipper Hul paa Retfærdigheden, om det end er nok saa lille, saa skal der nok komme saa stort et Hul deri, at der kan fjøres med 4 Heste derigjennem. Der er Noget i Forslaget (det er ikke nogen personlig Bemærkning, hverken mod Forslaget eller Udvalget), men der er Noget i Forslaget, som synes mig at være en Uretfærdighed; man tager Noget fra den fideicommissariske Familie og giver Lehnbesidderen det; man sætter ham istand til at sælge Bøndergodset under dets Værdi; men lad saa være, jeg vil ikke sige Noget derimod, men man udstiller en Præmie, for at han skal gjøre det, hvorved de fideicommissariske Familier let kunde bedrages, og denne Præmie skal den fideicommissariske Familie selv betale; det stemmer ikke med, hvad jeg antager at være Retfærdighed. Naar vi betragte dette Forhold rigtigt, saa er det ikke anderledes, end at Staten constituerer sig for-

melig til en Skifteret, som deler Parterne imellem, og tilskæder den Ene, hvad han skal have, og den Anden, hvad han skal have, og til Skifteforvalter er valgt en Mand, som i Staten beklæder en stor Myndighed, men indgunde den dømmende Magt, det er Justitsministeren; han skal uden Appel paakjende disse Sager. Med al Nødvendighed for vedkommende nærværende Minister og den, som i Fremtiden maatte komme til at beklæde denne ansvarlige Post i Danmark, kan jeg ikke ønske, at han maa komme til at optræde som Dommer. — Men der er imidlertid noget Godt ved denne Paragraph, jeg skal give det Vren, som det bør, det er det bedste eller værste derved, det er nemlig, at Paragraphen er umulig; umulig kalder jeg enhver Ting, som for Diebliffet her i Danmark strider imod Grundlovens Bestemmelse. Grundloven bestemmer nemlig, at Ingen maa berøves sin Eiendomsret, uden hvor Almeenvellet kræver det; men dette er ikke med eet Ord antydet i hele Forslaget; og Staten har altsaa ikke viist, hvad Almeenvellet vil, og hvad Almeenvellet ikke vil i denne Retning; der staaer udtrykkeligt i Grundloven, at Vedkommende skulle have fuldkommen Erstatning for deres Eiendom, naar den berøves dem for Almeenvellets Skyld, men saavist, mine Herrer! som brudne Tal ikke ere hele Tal, saavist har man ikke budt dem fuldstændig Erstatning. Der er en anden Paragraph i Grundloven, som jeg, med stor Forundring, iforgaars hørte nævne her for dette Lovforslags Retmæssighed, jeg troer, at den taler i langt højere Grad imod Retmæssigheden af dette Forslag. Grundloven siger, at der skal bestemmes ved Loven, hvorledes Lehn, Stamhuse og andre Fideicommissgodser kunne overgaae til Selveiendom; men der er jo udtrykkeligt her kun Tale om Fideicommissgodser, og Staten har altsaa ikke nogen anden Ret end den at omordne Fideicommisscapitalen saaledes, at, hvad der før var Gods, bliver nu Capital, men til at røre Capitalen har Staten, efter min Formening, aldeles ingen Ret efter Grundloven, altsaa, saasnart Godset er borte og er blevet til Capital, ligger det udenfor Statens Ræsfort at tale og handle mere om denne Ting. Med samme Ret kunde den bryde